

Yrkande

2024-02-16

Ärendenummer: SLK-2023-
01082



**Yrkande angående – Redovisning av socialnämnd
Centrums uppdrag att återkomma med en plan om hur
åtgärder i hbtq-planen ska verkställas**

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 26 punkt 2 till socialnämnd Centrum, att utifrån kommunfullmäktiges beslut 2021-10-28 § 10, punkt 1, om hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas återkomma till kommunfullmäktige senast 2023-06-30 med en plan för genomförandet, antecknas och förklaras avslutat.

Yrkandet:

Fokus bör ligga på att slutföra och utvärdera de åtgärder som redan är planerade och implementerade, innan nya uppdrag och utredningar initieras. Dessutom förutsätter vi att staden implementerar konceptet om skydd och stöd mot våldsutsatta hbtqi-personer i framtida planer eller strategier på området mänskliga rättigheter. Detta eftersom frihet från våld och förtryck är grundläggande rättigheter återfinns i flera internationella dokument och lagstiftningar. Kompletterande åtgärder bör såklart komma i takt med nya insikter och behov, vilket är ett löpande uppdrag för staden och inget för tidsbegränsade planer.

Det skall inte initieras fler separata planer och enskilda uppdrag för att omhänderta grundläggande principer.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-08

Ärendenummer SLK-2023-01082

Handläggare

Anna-Carin Jansson

Telefon: 031-368 06 27

E-post: anna-carin.jansson@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av socialnämnd Centrums uppdrag att återkomma med en plan om hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 26 punkt 2 till socialnämnd Centrum, att utifrån kommunfullmäktiges beslut 2021-10-28 § 10, punkt 1, om hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas återkomma till kommunfullmäktige senast 2023-06-30 med en plan för genomförandet, antecknas och förklaras avslutat.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att under framtagandet av ny hbtqi-plan utreda skydd och stöd för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav 2023-01-26 § 26 punkt 2, socialnämnd Centrum i uppdrag att utifrån ett tidigare kommunfullmäktigebeslut redovisa hur två åtgärder i hbtq-planen ska verkställas. Nämnden har vad gäller båda åtgärderna, inrättandet av skyddat boende/boendeplatser och inrättandet av en jour- och stödverksamhet, utgått från hbtq-planens skrivningar och inte kommunfullmäktiges beslutade inriktning.

I redovisningen redogör nämnden för att tre lägenheter knutna till Kriscentrum för kvinnor den 1 juni 2023 öppnats för placering, med bland annat våldsutsatta hbtq-personer som målgrupp. Likaså har stadens första ramavtal för skyddade boenden trätt i kraft den 1 september 2023, vilket nämnden bedömer kommer underlätta placering av hbtq-personer. Nämnden menar att den svaga efterfrågan på skydd och stöd för hbtq-personer som föreligger i staden kan avhjälpas med informationsinsatser. Trots att SOM-institutets undersökningar pekar på hög grad av utsatthet för hbtq-personer är förfrågningarna om jourboende i staden försumbar.

När det gäller en jour- och stödverksamhet bedömer socialnämnd Centrum att det är i den breda verksamheten som exempelvis skola det finns behov av utbildningsinsatser. Stadsledningskontoret delar inte nämndens bedömning utan menar att ett normmedvetet arbetssätt behöver utvecklas i alla led i stadens verksamheter som möter våldsutsatta. Likaså ser stadsledningskontoret ett behov av tillitsskapande insatser i linje med den inriktning kommunfullmäktige beslutat att åtgärderna ska omhändertas på. Stadsledningskontoret föreslår därför att kommunstyrelsen i samband med framtagandet

av en ny hbtqi-plan får i uppdrag att utreda skyddet och stödet för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I socialnämnd Centrums plan för hur åtgärden om skyddat boende ska verkställas redovisar nämnden för tillkomsten av tre nya lägenheter som tagits i bruk. Lägenheterna är knutna till Kriscentrums för kvinnors befintliga kollektivboenden och ska enligt nämnden användas till särskilda målgrupper, varav våldsutsatta hbtqi-personer utgör en av dessa. Nämnden fastslår att eventuella kostnader för jourboende eller skyddat boende i första hand inte faller på den nämnd som bedriver boendet, utan på den nämnd som utreder och beviljar bistånd. Eventuella budgettillskott skulle därför behöva beräknas av respektive nämnd utifrån just deras befolknings behov.

Istället för en samordnarfunktion med normkritisk kompetens menar nämnden att om det finns behov av förstärkning inom arbetet med relationsvåld bör de befintliga samtalsmottagningarna inom nämnden förstärkas med 2-3 tjänster. Kostnaden för en sådan förstärkning beräknas kosta mellan 1,4 mnkr och 2,1 mnkr.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Ärendet i sin helhet kan sägas ha bäring på den sociala dimensionen då mänskliga rättigheter gäller för alla och envar – utan diskriminering. Det innebär bland annat en skyldighet för kommunen att erbjuda likvärdig tillgång till skydd och stöd för våldsutsatta personer oavsett vem den utsatta är.

I Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, den så kallade Istanbulkonventionen, fastslås exempelvis att bestämmelserna i konventionen ska tillämpas utan åtskillnad såsom på grund av kön, genus, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd, sexuell läggning, könsidentitet, ålder, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, civilstånd, status som migrant eller flykting eller ställning i övrigt. I den förklarande rapporten till konventionen framhålls att stödverksamheter riktade till våldsutsatta i många fall inte är tillgängliga för homo- och bisexuella personer som utsätts för våld i hemmet. Likaså uppmärksammas att personer kan utsättas för diskriminering på grund av könsidentitet.

På senare år har bland annat BRÅ, Socialstyrelsen och Nationellt centrum för kvinnofrid, vid Uppsala universitet framhållit ett befarat mörkertal vad gäller hbtqi-personers utsatthet för våld. Våld i nära relationer tenderar ofta att tolkas utifrån en heterosexuell förståelse vilket kan osynliggöra hbtqi-personers utsatthet och samtidigt påverka insatser och organisering av samhällets skydd och stöd till våldsutsatta. Det finns även en rapporterad koppling mellan ett upplevt och/eller förmodat heteronormativt bemötande och hbtqi-personers tillit för det offentliga.

Bilaga

Socialnämnd Centrums handlingar 2023-09-26 § 205

Ärendet

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har att ta ställning till socialnämnds Centrums plan för genomförandet av hur åtgärderna om inrättandet av skyddat boende och jour- och stödverksamhet i hbtq-planen ska omhändertas. Enligt kommunfullmäktiges beslut 2023-01-26 § 26, punkt 2, ska åtgärderna verkställas i enlighet med den inriktning som fastställdes av kommunfullmäktige 2021-10-28 § 10, punkt 1.

Beskrivning av ärendet

De två åtgärder som behandlas i föreliggande ärende har vid flera tidigare tillfällen varit föremål för beslut av kommunfullmäktige. Åtgärderna ingår i Plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021 som togs fram under 2016 av stadsledningskontoret i samverkan med Göteborgs Stads HBTQ-råd och berörda förvaltningar och bolag. Planen, inklusive föreslagna åtgärder, antogs av kommunfullmäktige 2017.

I hbtq-planen uppdrogs dåvarande Social resursnämnd att:

- Inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer
- Inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer. I uppbyggnaden ska det civila samhället och Göteborgs Stads HBTQ-råd konsulteras.

I samband med ny nämndorganisation 2021 beslutade kommunfullmäktige att uppdragen skulle övergå till socialnämnd Centrum. Hbtq-planen har vid tre tillfällen förlängts och är nu giltig till och med 2024. Kommunfullmäktige beslutade i maj 2023 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQ-råd ta fram en ny hbtqi-plan, kommunfullmäktige 2023-05-25 § 6, punkt 2. Uppdraget är pågående och väntas återrapporteras till kommunstyrelsen under kvartal två 2024.

Nytt kommunfullmäktigebeslut

Stadsledningskontoret genomförde 2019 en deltidsuppföljning av hbtq-planen. Den visade på en svag implementeringstakt både vad gäller inrättandet av skyddat boende och en riktad jour- och stödverksamhet för hbtq-personer (KS 2019-10-23 § 768). För att öka takten gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur målen vad gäller inrättandet av ett skyddat boende och jourverksamhet för våldsutsatta hbtq-personer skulle kunna verkställas senast under 2022 (KF 2020-09-10 § 27, besluts-punkt 3)

Inriktning

I återrapporteringen till kommunfullmäktige av hur målen skulle kunna verkställas (KF 2021-10-28 § 10 punkt 1) redovisade kommunstyrelsen dels hbtq-personers specifika utsatthet för våld, dels behovet av en inkluderande organisation och ett utvecklat skydd och stöd för våldsutsatta hbtq-personer samt förslag på fortsatt inriktning av uppdraget.

Utgångspunkten för kommunstyrelsens utredning var det kommunala ansvaret att erbjuda alla våldsutsatta skydd och stöd utifrån individuell prövning. I återrapporteringen redovisades bland annat:

- Indikationer på ett stort mörkertal vad gäller hbtq-personers våldsutsatthet. Detta konstaterades gälla även för äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

- Avsaknaden av en inkluderande organisation med inkluderande verksamhetsnamn inom Göteborgs Stad, exempelvis organiseras stadens skyddade boenden av Kriscentrum för kvinnor.
- En brist på skyddat boende med hög grad av skydd och stöd inom staden för våldsutsatta män, för transpersoner (transmän och icke-binära) och till viss del för lesbiska och bisexuella kvinnor.
- Bristande normmedvetenhet och normkritisk kompetens inom delar av Göteborgs Stad som kommer i kontakt med våldsutsatta hbtq-personer. Kunskapscentrum för sexuell hälsa inom VGR tillhandahöll fram till 2017 hbtq-diplomeringar av kommunala verksamheter, något som därefter endast erbjuds verksamheter inom regionen.
- Att externa leverantörer som kan komma i fråga vad gäller skyddat boende för hbtq-personer är begränsat och att boendena i första hand är inriktade mot personer som identifierar sig som kvinnor.
- En konstaterad tillitsbrist bland våldsutsatta hbtq-personer vad gäller samhällets skydd och stöd. Både viljan att söka stöd hos kommunen och benägenheten att anmäla brott tenderar att påverkas av ett heteronormativt bemötande och organisering.

För att möta identifierade behov av skydd och stöd för våldsutsatta hbtq-personer, men även för exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning, föreslog kommunstyrelsen:

- att ett av socialnämnd Centrums skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor med hög grad av skydd skulle göras om till ett boende för *alla* våldsutsatta, oavsett exempelvis kön, könsidentitet, sexuell läggning, funktionalitet och ålder. Detta skulle i jämförelse med ett särskilt hbtq-boende vara kostnadseffektivt och motverka eventuella initiala risker med tomgångskostnader samtidigt som det möjliggör ett likvärdigt skydd utifrån bedömning av individuella behov oavsett vem den våldsutsatta är
- en systematisk och långsiktig förstärkning av hbtq- och normkritisk kompetens i den befintliga kedjan av verksamheter som möter våldsutsatta hbtq-personer
- att i stället för att inrätta en specifik jourverksamhet direkt riktad mot våldsutsatta hbtq-personer etablera en ny samordnarfunktion med normkritisk kompetens inom socialförvaltning Centrum utifrån erfarenheter från bland annat Resursteam heder. Syftet med samordnarfunktionen är att konsultativt kunna stötta medarbetare inom stadens befintliga VINR-arbete i utvecklandet av ett normmedvetet arbetssätt samt att driva ett proaktivt och tillitsskapande arbete gentemot hbtqi-communityt

Kommunfullmäktige beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i enlighet med redovisningens förslag ta fram en tidplan, kostnadsförslag som är inom budget samt hur, när och var återrapportering av åtgärderna ska ske (KF 2021-10-28 § 10 punkt 2).

Återrapportering och nytt KF-beslut

För att genomföra uppdragen inledde stadsledningskontoret en dialog med socialförvaltning Centrum då förvaltningens redogörelse bedömdes ha en direkt påverkan på kommunstyrelsens uppdrag.

Stadsledningskontoret efterfrågade ett underlag som dels utgick från det kommunala ansvaret att erbjuda alla våldsutsatta skydd och stöd utifrån individuell prövning, dels var utformad i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om inriktning.

Dialog fördes även med stadens samlade planerings- och inköpsfunktion (SPINK) inom socialnämnd Sydväst, som tillsammans med nämnden för inköp och upphandling arbetar med inköp och ramavtal inom området sociala boendelösningar.

Mot bakgrund av genomförda dialoger och det underlag som socialförvaltningen Centrum delgav stadsledningskontoret gjorde stadsledningskontoret bedömningen att socialnämnd Centrum inte avsåg att verkställa åtgärderna i hbtq-planen om skyddat boende samt jour- och stödverksamhet i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Då kommunstyrelsen inte har rådighet över socialnämnd Centrums planering eller budget föreslog stadsledningskontoret därför att socialnämnd Centrum skulle få i uppdrag att utifrån beslutad inriktning återrapportera till kommunfullmäktige hur målen i hbtq-planen om skyddat boende samt stöd och jourverksamhet ska verkställas.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 26 punkt 2 att ge socialnämnd Centrum i uppdrag att senast 30 juni 2023 återkomma till kommunfullmäktige med en plan för hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas i enlighet med den inriktning som fastställdes av kommunfullmäktige 2021-10-28 § 10 punkt 1.

Socialnämnd Centrums plan för genomförande

Socialnämnd Centrum har i hanteringen av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 26 punkt 2 om att redovisa en plan för inrättandet av ett skyddat boende samt jour- och stödverksamhet för våldsutsatta hbtq-personer, utgått från åtgärderna som de formulerades i hbtq-planen 2017 – och inte i enlighet med den inriktning kommunfullmäktige vid senare tillfällen fattat beslut om.

I samband med att socialnämnd Centrum godkände planen för hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas och förklarade uppdraget från kommunfullmäktige fullgjort, gav nämnden förvaltningen två nya uppdrag. (Socialnämnd Centrum 2023-10-24 § 227).

Det ena uppdraget är att inleda dialog med hbtqi-organisationer om förbättrad information om stadens arbete med skyddat boende, jourboende, och stöd kring våld i nära relationer med särskild inriktning på hbtqi-personer. Det andra är att ta fram riktade utbildningsinsatser som kan erbjudas till myndighetsutövande socialsekreterare i alla socialnämnder för att stärka kompetens om hbtqi-personers särskilda utsatthet och behov gällande våld i nära relationer.

Skyddat boende för våldsutsatta hbtq-personer

Vad gäller åtgärden om att inrätta skyddade boenden/boendeplatser med hög grad av skydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer, redogör nämnden för att tre nya lägenheter öppnats den 1 juni 2023 för placering – en lägenhet fanns sedan tidigare. Lägenheterna är knutna till de befintliga kollektivboendena inom Kriscentrum för kvinnor.

Med de nya lägenheterna ges det enligt nämnden en ökad möjlighet att erbjuda platser för våldsutsatta personer med behov som inte på ett lämpligt sätt kan tillgodoses i de befintliga kollektiva boendena inom Kriscentrum för kvinnor. Lägenheterna vänder sig förutom till hbtq-personer, till äldre personer, till personer med funktionsnedsättning och

våldsutsatta män. Genom den geografiska närheten till Kriscentrum för kvinnors kollektivboenden kommer det även finnas möjlighet för de boende i lägenheterna att vid behov få tillgång till stödpersonal dygnet runt.

I sin redovisning redogör nämnden för de årligen återkommande lokala frågeundersökningar om våld i nära relationer som genomförs av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. I de två senaste årens undersökningar, som för första gången också innehållit variabeln hbtqi, framgår att våld mot hbtqi-personer i alla kategorier är lika vanligt och i vissa fall något vanligare än vad svarsgruppen kvinnor uppger.

Platserna i de tre nya lägenheterna som är knutna till Kriscentrum för kvinnor har dock enligt nämnden ännu inte efterfrågats. Likaså konstaterar stadens samlade planerings- och inköpsfunktion (SPINK) att de mottagit mycket få förfrågningar de senaste åren om jourboende kopplat till målgruppen hbtqi (ca 5-6 personer per år). Nämndens bedömning är att informationsinsatser kommer att kunna påverka efterfrågan från myndighetsutövande socialtjänst vilket är den instans som fattar beslut om bistånd och placering.

Förutom att nya lägenheter har tagits i bruk, framhåller nämnden också att stadens första ramavtal för skyddade boenden har trätt i kraft den 1 september 2023. Upphandlingen genomfördes enligt modellen för kategoristyrning som kortfattat innebär att organisationen ifrån en nulägesanalys tydliggör vilka behov av insatser man har för olika målgrupper för att hitta rätt mix av internt arbete och köpta insatser.

På utställd fråga angav 40 privata boenden i upphandlingen att de har hbtq-kompetens, två uppgav sig vara hbtq-certifierade.

Jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer

Enligt hbtq-planen ska det civila samhället och Göteborgs Stads HBTQ-råd konsulteras i uppbyggnaden av en jour- och stödverksamhet som är direkt riktad till hbtq-personer. HBTQ-rådet har under framtagandet av hbtq-planen, i dialoger med ansvarig förvaltning/nämnd och i yttrande till kommunstyrelsen (KS 2020-06-03 § 553) påtalat vikten av en jourverksamhet som är direkt riktad till våldsutsatta hbtq-personer. HBTQ-rådet har pekat ut EN väg in till kommunala stöd- och skyddsinsatser där kompetens om hbtq-personers specifika utsatthet för våld är säkerställd – vilket rådet menar är en nödvändig och tillitsskapande åtgärd. Likaså har rådet återkommande efterfrågat normkritisk kompetens så att även våldsutsatthet som inte kan inkluderas inom epitetet mäns våld mot kvinnor, kan upptäckas och hanteras på ett likvärdigt sätt.

Socialnämnd Centrum tillstår i sin plan för hur åtgärderna i hbtq-planen ska omhändertas att mottagningar och boenden som enbart riktar sig till hbtqi-personer skulle innebära en ökad kompetens gällande hbtqi-frågor. Samtidigt bedömer nämnden att en mottagning fokuserad på en viss del av målgruppen våldsutsatta, inte kommer kunna upprätthålla hög kompetens kring alla de frågor som är socialtjänstens ansvar, i detta fall relationsvåld, hedersproblematik och annan brottsutsatthet.

Nämnden hänvisar därför till att för personer som är i behov av stöd på grund av våld i nära relationer eller annan brottsutsatthet, finns redan ett flertal team med olika specialkompetenser. Ett exempel på ett befintligt team är det specialteam som möter personer som har köpt sex/eller har ett missbruksbeteende.

Likaså finns det inom de fyra stadsområdena team som på olika sätt har organiserat sig för att i specialiserade enheter/ team erbjuda stöd till personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterad problematik.

Nämnden konstaterar att sedan hbtq-planen antogs har nämnden även fått nya och utökade uppdrag inom områdena brottsutsatthet och relationsvåld. I ett av dem, inrättandet av Regionalt stödcentrum Heder, finns det inskrivet att centrumet ska ha kunskap och kompetens om hbtq-personer.

Nämnden refererar också till en pågående översyn av uppdrag och organisering i den del av verksamheten som särskilt hanterar relationsvåld, Kriscentrum för kvinnor och Kriscentrum för män. Syftet med översynen är att skapa tydligare helhetssyn samt att säkra att verksamheten uppfattas som tillgänglig för alla personer i målgruppen våldsutsatta oavsett könsidentitet.

Socialnämnd Centrum bedömer att det inte i första hand är specialiserade mottagningar som saknar hbtq-kompetens utan att det är i den breda verksamheten inom skola, sjukvård och socialtjänst det finns behov av att nå ut med kunskap och förhållningssätt för att möta våldsutsatta hbtq-personers behov. Nuvarande mottagningar, såsom bland annat Stödcentrum för brottsutsatta och Kriscentrum för kvinnor, har enligt nämnden hög kompetens kring hbtq-frågor. Vill man ytterligare förstärka arbetet inom de verksamheter som arbetar med våld i nära relationer vill nämnden att nuvarande resurser inom relationsvåldsenheterna (9 tjänster) i så fall kompletteras med ytterligare 2-3 tjänster, vilket beräknas kosta mellan 1,4 mkr och 2,1 mkr.

Nämnden avser också att verka för ett nära samarbete med idéburna organisationer. Trots en hög ambition om att nå ut med råd, stöd och service, konstaterar nämnden att det finns grupper som tvekar att söka kontakt då man vill undvika myndigheter, exempelvis på grund av oro för socialtjänstens anmälningsskyldighet om det finns barn som är berörda.

Stadsledningskontorets bedömning

Skydd och stöd vid utsatthet för våld är en grundläggande mänsklig rättighet som gäller för alla och envar. I Plan för att förbättra hbtq-personers rättigheter är temaområdet som omfattar våldsutsatthet också det mest omfattande – och det som HBTQ-rådet prioriterade högst under framtagandet av planen. Socialnämnd Centrum ansvarar för flertalet av dessa åtgärder.

Vad gäller inrättandet av skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relation ser stadsledningskontoret att åtgärden till en del är omhändertagen i socialnämnd Centrums redovisning i och med tillkomsten av tre nya lägenheter knutna till Kriscentrum för kvinnors kollektivboenden. Kommunen har skyldighet att erbjuda alla våldsutsatta skydd och stöd utifrån individuell prövning. Det betyder att i den mån en våldsutsatt person är i behov av hög grad av skydd och stöd har kommunen ett ansvar att tillse detta. Förutom säkerhetsarrangemang som kameraövervakning och säkra ingångar, omfattar hög grad av skydd även tillgång till personellt stöd på plats. I socialnämnd Centrums plan framgår inte i vilken omfattning det personella stödet fysiskt finns att tillgå för de boende i de nya lägenheterna vilket stadsledningskontoret menar gör det svårt att avgöra om våldsutsatta hbtq-personer erbjuds ett likvärdigt skydd och stöd.

Förutom nya skyddslägenheter redovisar nämnden också att det sedan 1 september finns ett ramavtal i staden vad gäller skyddade boenden och därmed förbättrade möjligheter till att upphandla utifrån olika grupperns behov. På en utställd fråga under upphandlingsprocessen angav 40 privata boenden att de har hbtq-kompetens. Det finns ingen vedertagen definition av vad hbtq-kompetens omfattar, vilket stadsledningskontoret menar i hög grad påverkar möjligheten att bedöma hur väl boendena svarar upp mot olika behov inom hbtqi-gruppen.

Stadsledningskontoret kan utifrån bland annat de rapporter om hbtqi-personers livsvillkor som tagits fram i staden på uppdrag av kommunfullmäktige konstatera att kunskapen om hbtqi-personers livsvillkor och förmågan att på ett öppet och inkluderande sätt möta våldsutsatta som bryter mot normativa föreställningar, behöver förbättras i alla led i stadens verksamheter som möter våldsutsatta. Stadsledningskontoret delar därför inte socialnämnd Centrums bedömning att det är i de breda verksamheterna kompetensinsatserna ska göras.

Behovet av en utpekad och säkerställd kompetens i staden om hbtq-personers livsvillkor och specifika utsatthet för våld låg också till grund för åtgärden att inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer i framtagandet av hbtq-planen. Bland annat utifrån en erfarenhet inom rådet om att kompetens och bemötandet ser väldigt olika ut över staden och ofta är starkt knutet till person.

Stadsledningskontoret gör därför bedömningen att ett normmedvetet arbetssätt i alla led på ett tydligare sätt banar väg för ett likvärdigt bemötande av våldsutsatta hbtqi-personer och andra grupper som bryter mot normativa föreställningar om våldsutsatta och våldsutövare, än utbildningsinsatser för enstaka yrkesgrupper.

Socialnämnd Centrum återkommer nu till kommunfullmäktige med en redogörelse för hur man omhändertagit åtgärderna att inrätta ett skyddat boende/boendeplatser med möjlighet till hög grad av skydd och stöd samt en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer utifrån uppdragen givna i hbtq-planen och inte i enlighet med kommunfullmäktiges beslut den 2023-01-26.

Stadsledningskontoret bedömer att i det pågående arbetet med framtagandet av en ny hbtqi-plan behöver uppdraget att utreda skyddet och stödet för våldsutsatta hbtqi-personer och vid behov ta fram förslag på kompletterande åtgärder ingå och föreslår därför att kommunstyrelsen får det i uppdrag.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Yrkande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2023-10-20

Yrkande angående Redovisning av uppdrag från Kommunfullmäktige om plan för hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas

Förslag till beslut

1. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att inleda dialog med HBTQI-organisationer om förbättrad information om stadens arbete med skyddat boende, jourboende, och stöd kring våld i nära relationer med särskild inriktning på HBTQI-personer.
2. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att ta fram riktade utbildningsinsatser som kan erbjudas till myndighetsutövande socialsekreterare i alla socialnämnder för att stärka kompetens om HBTQI-personers särskilda utsatthet och behov gällande våld i nära relationer.

Yrkandet

HBTQI-personer är tyvärr fortfarande ur många aspekter en utsatt grupp i samhället. Detta måste tas särskild hänsyn till när HBTQI-personer blir utsatta för våld i nära relationer. Göteborgs stad behöver höja kunskapen och kompetensen om gruppens förutsättningar och behov av stöd och hjälp. För många är det ett stort steg att ta kontakt med myndigheter såsom socialtjänsten, särskilt om det finns en misstro till att få ett respektfullt bemötande, eller att eventuella beslut om stöd och hjälp tar hänsyn till särskilda omständigheter kopplade till ens sexuella läggning eller könsidentitet.

Det finns god kunskap och breda nätverk inom de idéburna organisationer som arbetar med och för HBTQI-personer. Göteborgs stad behöver ta fler steg för att ha en god dialog med dessa organisationer, både för att höja vår kunskap och för att bättre sprida kännedom bland målgruppen om vilka insatser som finns i Göteborgs stad med särskild kompetens eller inriktning till HBTQI-personer. Anställda i staden som arbetar med myndighetsutövning i alla socialnämnder behöver också stärkt kompetens för att kunna ge rätt bemötande och kunna bevilja rätt insatser utifrån den enskildas behov.

§ 227 Redovisning av uppdrag från Kommunfullmäktige om plan för hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas

N164-0257/23

Socialförvaltningen Centrum har 2023-09-04 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Tidigare behandling

Ärendet bordlades vid socialnämnden Centrums sammanträde 2023-09-26, § 205.

Yrkanden

Rebecca Hedström (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag tillsammans med tilläggsyrkandet från (V), (S) och (MP). Se bilaga 2 till protokollet.

Tobias Björk (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förvaltningens förslag till plan för hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas och förklarar uppdraget från KF 2023-01-26 § 26 fullgjort.

1. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att inleda dialog med HBTQI-organisationer om förbättrad information om stadens arbete med skyddat boende, jourboende, och stöd kring våld i nära relationer med särskild inriktning på HBTQI-personer.
2. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att ta fram riktade utbildningsinsatser som kan erbjudas till myndighetsutövande socialsekreterare i alla socialnämnder för att stärka kompetens om HBTQI-personers särskilda utsatthet och behov gällande våld i nära relationer.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens förslag som egen redovisning av uppdraget från Kommunfullmäktige om att återkomma med en plan för hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas till kommunstyrelsen.



Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2023-10-24

Dag för justering
2023-11-07

Vid protokollet

Sekreterare
Elisabeth Ditta

Ordförande
Jenny Broman (V)

Justerande
Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-04

Diarienummer N164-0257/23

Handläggare

Marie Larsson

Telefon: 031-3979016

E-post:marie.larsson@socialcentrum.goteborg.se

Redovisning av uppdrag från Kommunfullmäktige om plan för hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förvaltningens förslag till plan för hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas och förklarar uppdraget från KF 2023-01-26 § 26 fullgjort.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens förslag som egen redovisning av uppdraget från Kommunfullmäktige om att återkomma med en plan för hur åtgärder i hbtq-planen ska verkställas till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Social resursnämnd blev i samband med att hbtq-planen antogs av kommunfullmäktige, ansvarig nämnd för åtgärderna i planen om att inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner, lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer samt jourverksamhet direkt riktade till hbtq-personer. Med uppdragen medföljde inga särskilda medel. I stället hänvisades det till att nya åtgärder som skulle kunna medföra ökande kostnader för ansvarig nämnd skulle inkluderas i ordinarie budgetprocess. I samband med omorganisationen överflyttades uppdragen till socialnämnden Centrum som nu har fått uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en redovisning om hur åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas under 2023, inkluderat en plan för genomförandet.

När det gäller skyddade boendeplatser har förvaltningen enligt tidigare beslut av Social resursnämnd utökat sitt jourboende med fyra ytterligare platser särskilt riktade till utsatta grupper där hbtqi-personer är en sådan grupp. Platserna har varit tillgängliga sedan 1 juni. De har ännu inte efterfrågats, men informationsinsatser skall förhoppningsvis påverka efterfrågan från myndighetsutövande socialtjänst som fattar beslut om bistånd och placeringar. Förutom de kommunala boendeplatserna har staden sedan 1 september ett nytt ramavtal för skyddat boende där 40 boenden i upphandlingen uppgav att de har hbtq-kompetens och två var hbtq-certifierade.

När det gäller jourverksamhet för personer i behov av stöd på grund av våld i nära relationer eller annan brottsutsatthet, har förvaltningen ett flertal team som med olika specialkompetens som är riktade för att möta målgruppens behov. Det pågår en översyn av uppdrag och organisering i den del av verksamheten som särskilt hanterar relationsvåld, Kriscentrum för kvinnor (KCK) och Kriscentrum för män (KCM). Syftet

med översynen är att se hur vi kan skapa en tydligare helhetssyn i frågan, samt att säkra att verksamheten uppfattas som tillgänglig för alla i personer målgruppen oavsett könsidentitet. Genom att förstärka med ytterligare 2-3 tjänster i den riktade relationsvålds verksamheten skulle man ytterligare kunna stärka kunskap och förmåga i samtalsmottagningarna att möta målgruppen hbtqi. Kostnaden för att utöka verksamhet beräknas till ca 700 000 kr (totalt 1 400 000 – 2 100 000 kr). Mottagningar och boenden som enbart skulle rikta sig till hbtqi-personer skulle innebära ökad kompetens gällande hbtqi-frågor, men förvaltningens bedömning är att en mottagning fokuserad på en viss del av målgruppen, inte kommer kunna upprätthålla hög kompetens kring alla de frågor som är socialtjänstens ansvar, i detta fall relationsvåld, hederproblematik och annan brottsutsatthet. Utifrån lagstiftningen kommer en öppen jourmottagning inte heller kunna erbjuda den omfattning av individuellt stöd, som det kan finnas behov av i målgruppen, eftersom den typen av insatser måste biståndsbedömmas av myndighetsutövande socialtjänst. För likvärdiga och tillgängliga insatser till hbtqi-personer måste alla delar av socialtjänstens verksamhet ha kompetens inom området.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Social resursnämnd blev i samband med att hbtq-planen antogs av kommunfullmäktige ansvarig nämnd för åtgärderna i hbtq-planen om att inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer samt jourverksamhet direkt riktade till hbtq-personer. Med uppdragen medföljde inga särskilda medel. I stället hänvisades nya åtgärder som skulle kunna medföra ökande kostnader för ansvarig nämnd till ordinarie budgetprocess. Under tiden för nämndens ägarskap, det vill säga från planens antagande tills det att den nya nämndorganisationen trädde i kraft i januari 2021, redovisades inte några specificerade kostnader, då det saknades underlag för att bedöma kostnader knutna till just målgruppen hbtq. I de uppföljningsunderlag som används för planering och resursfördelning dokumenteras inte särskilt om de personer man möter i verksamheten bedömer sig tillhöra hbtq målgruppen.

Därtill kommer att eventuella kostnader i första hand inte faller på den nämnd som bedriver boende, utan på den av de tidigare tio numera fyra, nämnder som utreder och beviljar bistånd i form av jourboende eller skyddat boende. Eventuella budgettillskott skulle därför behöva beräknas av respektive nämnd utifrån just deras befolknings behov.

Staden har sedan några år en samlad inköps- och planeringsfunktion (SPINK), som hanterar alla stadens placeringar. Dit måste socialsekreterarna vända sig med sina behov av exempelvis jourboende/skyddat boende. Utifrån den information som kunde tas fram manuellt i dialog med SPINK framkom att det under de år man funnits inkommit ytterst få förfrågningar om jourboende kopplat till målgruppen hbtqi (ca 5-6 personer per år). Dessa hade kunnat verkställas genom skyddade boenden i privat drift och särskild kompetens i hbtq-frågor. Även om behovet framkommit vid placering kan det i uppföljningsunderlaget vara svårt att knyta kostnader till just målgruppen hbtqi-personer.

Vid planering av boende behöver man utgå från ett visst antal platser och en viss beläggningsgrad för att bära kostanden för lokaler och nödvändig grundbemanning. KCK boende som har 12 platser och 85 % beläggning och en placeringstid på max 4 månader tar emot mellan 75 - 100 kvinnor och 60 – 90 barn per år. Kostanden per dygn är då beräknad till ca 3 700 kronor. Även om det finns ett stort mörkertal inom målgruppen

hbtqi så ser inte förvaltningen att behovet skulle uppgå till ca 75-100 personer per år varför kostnaden per dygn kraftigt skulle överstiga 3 700 kr per dygn.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utgångspunkten för socialtjänstens utformning av insatser är det ansvaret som följer med socialtjänstlagen att erbjuda alla våldsutsatta skydd och stöd. Insatser kan ges i form av råd, stöd och serviceinsatser när det är tillämpligt eller utifrån utredning, bedömning och biståndsbeslut kopplat till var och ens individuella behov när behovet av insatser är mer omfattande. En grundprincip är att alla insatser bedrivs på ett icke-diskriminerande sätt och utifrån allas lika värde och rättigheter.

Flera nationella rapporter har visa att hbtq-personer lever med sämre hälsa jämfört med majoritetsbefolkningen, att det finns en ökad risk för hbtq-personer att utsättas för hatbrott/omvändelseförsök/tvångsgifte, samt att hbtq-personer, inte minst unga, i nära relationer oftare utsätts för hot, misshandel och sexuellt våld eller utnyttjande av sin partner jämfört med personer som definierar sig som heterosexuella och cis.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen lokala frågeundersökningar, bland annat för att undersöka hur många som varit utsatta för våld i nära relationer. 2022 års enkät, skickades ut till ett sannolikhetsurval av befolkningen i Göteborg. Urvalsramen innefattade alla svenska och utländska medborgare som har sin primära adress i Göteborgs Stad och som är mellan 16 och 90 år gamla. År 2022 ingick 9 000 personer i det totala urvalet och enkäten innehöll 12 enkätsidor.

Resultatet för 2022 styrker tidigare undersökningar om att hbtqi-personer är en extra utsatt grupp när det gäller våld i nära relationer. Våld mot hbtqi-personer är i alla kategorier lika vanligt och i vissa fall något vanligare än vad svarsgruppen kvinnor uppger. I jämförelse med 2021 års resultat kan man dock se när det gäller viss våldsutsatthet att andelen hbtqi-personer har minskat, medan siffrorna när det gäller gruppen kvinnor ligger stilla. Det är för tidigt att bedöma om detta är en trend eller en tillfällig variation

Frågeställning	Kvinnor 2022 Senaste året / har hänt	Män 2022 Senaste året / har hänt	Hbtqi 2022 Senaste året / har hänt	Kvinnor 2021 Senaste året / har hänt	Män 2021 Senaste året / har hänt	Hbtqi 2021
förföljts eller trakasserats	3	1	3	3	2	6
	11	6	11	11	5	17
utsatt dig för ekonomiskt våld	1	1	1	1	1	3
	4	2	4	5	2	9
hållit hårt i dig, knuffat kastat något hårt mot dig gett dig en örfil eller liknande	1	1	2	1	2	2
	14	8	18	14	8	18
slagit dig med föremål eller knytnäve, sparkat dig eller liknande	0	1	2	1	1	1
	5	5	7	6	4	11
pressad eller tvingad till sexuella handlingar	2	1	3	2	1	5
	17	3	17	17	4	27

Genom att förvaltningen nu inrättat ytterligare jourplatser utanför det kollektiva boendet, kan vi även rikta oss till de grupper som bedöms vara extra sårbara när det kommer till brottsutsatthet, särskilt relationsvåld. Förvaltningens jourboende blir ett ytterligare alternativ när socialtjänstens myndighetsutövning och SPINK skall matcha bedömda behov med insats. Viktigt att betona är dock att personer inte själva kan söka sig till jourboende eller skyddat boende för att få plats. För att platserna skall komma till användning krävs att socialsekreterare bedömer att det finns personer som har behov av dem. Det behövs därför god kunskap i myndighetsutövande socialtjänst för att möta målgruppen på ett bra sätt, så att de känner sig trygga att beskriva sin livssituation och det stöd man anser sig behöva.

Även om det finns gemensamma behov inom målgruppen så kommer den vara heterogen när det gäller social situation och problematik. För att matcha en variation av behov kommer de kommunala platserna behöva kompletteras med de platser som finns i det ramavtal som trädde i kraft 1 september. Det kan exempelvis handla om att man behöver flytta från staden under en period. Det kan också handla om att man parallellt med skyddet, behöver kvalificerade insatser för ett pågående missbruk eller en svårare psykisk problematik.

I arbetet med att utforma rätt insatser till våldsutsatta i behov av stöd är samarbetet med idéburna organisationer en mycket viktig del. Genom att flera av organisationerna vänder

sig till målgrupper som är särskilt utsatta, kan de bidra både med att själva ge stöd, samt att slussa personer som behöver insatser från socialtjänsten. För många är det ett stort steg att vända sig till en myndighet. Möjligheten att då som första steg få stöd i en idéburen organisation, som ibland även har volontärer och medarbetare med egen erfarenhet, bidrar till att nå fler och därmed minska det mörkertal vi vet finns i alla målgrupper.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2023-09-19.

Ärendet

Nämnden har fått uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en redovisning om hur två av åtgärderna i hbtq-planen ska verkställas under 2023, inkluderat en plan för genomförandet. Nämnden har att ställning till om man skall skicka detta tjänsteutlåtande som sin återkoppling.

Beskrivning av ärendet

I Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2023 finns ett antal olika åtgärder med ansvar riktat till olika nämnder och bolag. Planens syfte är att säkerställa att personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera, liksom övriga göteborgare, har möjligheter att ta del av stadens tjänster och service och att hbtq-personer som arbetar i staden erbjuds en god arbetsmiljö.

Inom ramen för målet *”Staden erbjuder våldsutsatta hbtq-personer adekvat skydd och stöd”* lades två uppdrag på Social resursförvaltning.

1. Inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer.
2. inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer.

Vid en revidering av planen flyttades uppdragen som var riktade till Social resursförvaltning i stället till Socialförvaltning Centrum.

Stadenövergripande uppdrag relevanta för mål och åtgärder

Stödcentrum för brottsutsatta

Stödcentrum för brottsutsatta vänder sig till all personer som har blivit utsatta för brott eller bevittnat brott, samt deras anhöriga. Man erbjuder individuella samtal och gruppverksamhet samt stöd i kontakt med andra myndigheter. Man har en särskild gruppverksamheten som vänder sig till föräldrar till barn som utsatts för sexuella övergrepp, Stödcentrum för brottsutsatta har ett nära samarbete med polisen för att säkra att personer som behöver stöd av verksamheten blir hänvisad till verksamheten.

Utöver samarbetet med polisen har Stödcentrum arbetat aktivt gentemot bland annat medborgarkontor och hälso- och sjukvård. Genom samarbete och kunskapsutbyte inom avdelningen kan man också ge specialiserat stöd till exempelvis unga som är utsatta för våld i mindre stabila relationer, samt personer som upplever relationsvåld från till exempel syskon eller annan närstående. Personer som utsatts för hatbrott är en annan målgrupp som vänder sig till Stödcentrum för brottsutsatta.

Antal medarbetare: 7

Resultat brukarenkät: 95 procent uppger att situationen har förbättrats i och med stödet

från oss.

Barnahus Göteborg

Barnahus verksamhet regleras genom avtal med Västra Götalandsregionen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, samt nio kranskommuner. Målgruppen är barn 0-18 år och deras familjer, när barnet misstänks ha blivit utsatt för sexuella övergrepp, misshandel eller kvinnlig könsstympning eller misstänks ha upplevt våld i nära relation. I Barnahus samverkar socialsekreterare, polis, åklagare, barnläkare, barnpsykolog. Arbetet innebär samordning utifrån ett helhetsperspektiv kring barnet, att ge krisstöd i samband med och efter barnförhör, samt att ge stöd och behandlingsinsatser parallellt med polisutredningen.

Man genomför digitala seminarier om hur Barnahus arbetar, om olika krisreaktioner, och hur det kan vara för barn att komma på förhör. Syftet är att förbättra och trygga situationen för barn inför och efter barnförhör. Barnahus påbörjat ett arbete för att öka samarbetet med de advokater som har i uppdrag att vara särskilda företrädare och målsägandebiträde.

Antal medarbetare: 5

Resultat brukarenkät: Saknas på grund av för få svaranden

Regionalt stödcentrum heder

Regionalt stödcentrum heder regleras genom avtal med Västra Götalandsregionen, Polismyndigheten och elva kranskommuner och startades i januari 2022 på uppdrag av kommunfullmäktige. Verksamheten bemannas av socionomer, barnmorska samt polis. Man vänder sig till personer i alla åldrar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, men också till yrkesverksamma, för att erbjuda råd, information, stödsamtal, konsultation och vägledning till medarbetare i enskilda ärenden, samt kompetensutvecklade aktiviteter och utbildning till yrkesverksamma.

I Regionalt stödcentrum Heders uppdrag ingår att ha särskild kompetens och kunskap om hbtq-personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning som lever i en hederskontext, då dessa grupper bedöms vara särskilt sårbara. Flera konsultationer har sedan starten efterfrågats specifikt gällande HBTQ-personer och deras utsatthet. Individer inom målgrupperna har fått direkt hjälp genom stödsamtal och vägledning

Antal medarbetare:4

Resultat brukarenkät: Saknas på grund av att verksamheten är ny

Mikamottagningen

Mikamottagningen riktar sig till personer som fått ersättning för sex eller skadar sig med sex och deras anhöriga. Man erbjuder individuella samtal och gruppverksamhet och arbetar även till viss del uppsökande i samarbete med idéburna organisationer. På Mikamottagningen möter man personer som varit utsatta för grovt fysiskt, psykiskt och sexualiserat våld, inte sällan av organiserade nätverk under människohandelsliknande former. Målgruppen lever ofta i social utsatthet, till exempel saknar sysselsättning och eget boende samt en har en stor psykisk ohälsa med suicidrisk och symptom på PTSD.

Mikamottagningen samordnar tillsammans med regionkoordinatorerna den samverkan

staden har med de ideella organisationerna som har ett pågående arbete i gatumiljö. Under hösten påbörjades ett regionalt samverkansprojekt med Länsstyrelsen i Västra Götalands län, där både KAST (teamet för stöd till köpare av sexuella tjänster) och Mikamottagningen deltar. Projektet syftar till att öka kunskap om målgrupperna personer som köper respektive säljer sexuella tjänster och att utveckla arbetet med målgrupperna i hela Västra Götaland samt Halland.

Antal medarbetare: 5

Resultat brukarenkät: 100 procent uppger att situationen har förbättrats i och med stödet från oss.

KAST

KAST vänder sig till personer som har köpt sex och/eller har ett sexuellt missbruksbeteende och erbjuder individuella samtal. KAST deltar i nationell forskning kring effekten av de insatser som erbjuds. Verksamheten har fortsatt arbetet med självskattningsenkäter före och efter insats vid KAST, samt vid uppföljning ett antal månader efter avslut. Med hjälp av befintligt dokumentationssystem, kallat Plattform+, som förvaltas och utvecklas inom förvaltningen, har förfarandet digitaliserats och kan ta ut sammanställd data på ett visuellt och tillgängligt sätt. Under året har det utförts ”provuttag” och planeringen är att fortsätta arbetet och fastställa uttag för analys.

Antal medarbetare: 1,5

Resultat brukarenkät: Saknas på grund av för få svaranden

Kriscentrum för män

Kriscentrum för män vänder sig till män med vålds- eller relationsproblematik. Det gäller både utövare och utsatta för våld i nära relation. Stödet vid relations- och separationskriser är viktigt för att tidigt förebygga våld såväl som suicidprevention och förbättrad hälsa. Verksamheten erbjuder individuella samtal och gruppverksamhet. Verksamheten kan erbjuda föräldraskapskurs enligt metoden COS-P, som fokuserar på samspelet mellan barn och föräldrar där målet är att deltagarna får ett barnperspektiv i sitt föräldraskap, förstår våldets konsekvenser och påverkan på barnen och tar ansvar för och arbetar för att barnen ska känna förtroende, trygghet och tillit. Man deltar också i en forskningsstudie som genomförs av FoU Väst och som fokuserar på effekten av insatser till våldsutövare.

Kriscentrum för män och Kriscentrum för kvinnor har under året fortsatt att utveckla det familjecentrerade arbetet, dvs på vilket sätt vi kan jobba gemensamt med hela familjesystemet när det förekommit och/eller förekommer våld.

Antal medarbetare: 4,5

Resultat brukarenkät: 89 procent uppger att situationen har förbättrats i och med stödet från oss.

KCK Samtalsmottagning

Mottagningen vänder sig till personer som identifierar sig som kvinnor och är våldsutsatta eller har utövat våld, samt deras anhöriga. Här erbjuds individuella samtal och gruppverksamhet. Hösten 2022 förstärktes mottagningen för att kunna införa viss telefonrådgivning för personer i kö, för att kunna prioritera och ge visst stöd via samtal på telefon. KCK ger också konsultativt stöd till andra verksamheter som uppmärksammar

våld i nära relationer utifrån sina kärnuppdrag, som exempelvis medarbetare inom äldreomsorgen. Mottagningen erbjuder även gruppverksamhet för våldsutsatta föräldrar

Antal medarbetare: 4

Resultat brukarenkät: 86 procent uppger att situationen har förbättrats i och med stödet från oss.

KCK skyddat boende

Kriscentrum för kvinnors skyddade boende har 16 platser uppdelat i tre sektioner. En kollektiv del som vänder sig till våldsutsatta som identifierar sig som kvinnor och deras barn. Ett block med självständigt boende för samma målgrupp och sedan 1 juni fyra lägenheter i samma byggnad till våldsutsatta personer i behov av skydd som inte kan tillgodoses på det kollektiva skyddade boendet. hbtqi-personer Det kan handla om behov av hemtjänst eller personlig assistans, , våldsutsatta män etc. Boendet är en insats som bara beviljas av bistånd.

På Kriscentrum för kvinnors skyddade boende bor årligen ett stort antal barn till vilka boendet erbjuder särskilt riktat stöd utifrån behov. Skolverksamhet och lekpedagogisk verksamhet erbjuds kontinuerligt, liksom stöd utifrån modellen TMO (traumamedveten omsorg) och BRA-samtal (Barns rätt som anhöriga) som är utformade för att uppmärksamma barns rätt till information, råd och stöd. Boendet samarbetar med Rädda Barnens verksamhet Pusselbiten, erbjuder volontärer aktiviteter som utgår ifrån barnens egna önskemål till de barn och föräldrar som bor på boendet.

Antal medarbetare: 18

Resultat brukarenkät: 88 procent uppger att situationen har förbättrats i och med stödet från oss

Plan för att bättre för att genomföra åtgärder enligt hbtq-plan

Jourboende

Åtgärd i planen:

Inrätta skyddade boenden/boendeplatser med skalskydd för män, transpersoner och lesbiska och bisexuella kvinnor som utsätts för våld i nära relationer.

Ansvar för genomförande: Socialnämnd Centrum

Indikator: Antalet platser på skyddat boende för hbtq-personer

Fram till i juni i år bedrev socialtjänsten i Göteborg inget eget jourboende/skyddat boende med dygnet runt bemanning för våldsutsatta män, transmän och icke-binära. I de fall jourboende anpassat för målgrupperna efterfrågades kunde behovet tillgodoses genom placering på privata boenden som upphandlades för ändamålet. Kommunen har inte heller haft boendeplatser för personer med funktionsvariationer som kräver särskild tillgänglighet eller kompetens eller för äldre personer som behöver hemtjänstinsatser. Även sådana platser har behövt upphandlas för att tillgodose både skydds- och vårdbehov.

För att kunna tillgodose behov av skyddat boende för fler våldsutsatta även i kommunal regi beslutade dåvarande Social resursnämnd i september 2018 om en utökning med platser knutna till KCK Jourboende. Målet var att åstadkomma en lösning, som trots osäker efterfrågan vad det gäller antalet platser, skulle kunna uppfylla kraven på skydd,

säkerhet och tillgång till personal dygnet runt. Verksamheten behövde därför utökas med separata lägenheter, men med geografisk närhet till nuvarande verksamhet.

Utökningen skulle ge ökad möjlighet att erbjuda platser för våldsutsatta personer med behov som inte på ett lämpligt sätt kunde tillgodoses i det kollektiva boendet. hbtq-personer var en sådan målgrupp, liksom äldre personer eller personer med funktionsnedsättning i behov av mer praktiskt stöd och tillgänglighet. Med de nya boendeplatser som grund, skulle man kunna matcha stödet efter personens individuella behov.

Uppdraget att anskaffa lämpliga lägenheter gick till dåvarande Fastighetskontoret. Det visade sig vara mycket svårt att få fram lägenheter som uppfyllde kraven. Först efter omorganisationen uppmärksammades att stadsdelsförvaltningen Centrum hade tillgång till lägenheter i samma byggnad, som kunde omfördelas till jourboende. Lägenheterna är helt ändamålsenliga när det gäller skydd, då man kan ta sig mellan personalutrymmen och lägenheter inom skalskyddet. Efter att lägenheterna blivit tomställda, renoverade och tillgänglighetsanpassade kunde de öppnas för placering den 1 juni 2023. De nya riktade boendeplatser har ännu inte efterfrågats för placering. Information har gått ut på socialtjänstens intranät och det finns en tät kommunikation med den placerande funktionen SPINK. Enheten kommer intensifiera sina insatser för att nå ut med information inte bara till de delar av socialtjänsten som fattar beslut, utan även till målgruppen, med riktad information på exempelvis medborgarkontor, Regnbågens hus och idéburna organisationer.

Den 1 september trädde stadens första ramavtal för skyddade boenden i kraft. Processen för upphandling genomfördes enligt modellen för kategoristyrning som Göteborgs Stad arbetat med sedan 2018. Modellen innebär kortfattat att organisationen ifrån en nulägesanalys tydliggör vilka behov av insatser man har för olika målgrupper för att hitta rätt mix av internt arbete och köpta insatser för att möta olika behov. Det är Inköpsförvaltningen som leder upphandlingsprocessen och i arbetet tar man in information från relevanta funktioner. Medarbetare från både socialförvaltning Centrum och Stadsledningskontoret lyfte då in vikten av att det i upphandlingsunderlaget framgick att det i leverantörernas anbud skulle anges om man hade särskild kompetens på hbtq-området.

Utifrån upphandlingsunderlaget kan man utläsa vad leverantörerna uppgett sig ha för kompetens inom hbtqi-området. Över 40 leverantörer har svarat att de har kompetens, 2 av dessa är hbtq-certifierade. Underlaget ger SPINK ökade möjligheter att matcha placeringsförfrågningar med både rätt skydd och rätt stöd.

Tidsplanen var att ramavtalet skulle börja gälla i april 2023, men det har fått justeras utifrån behov av att förlänga anbudstiden, samt att beslutet om tilldelning överklagades. Ärendet har nu prövats av förvaltningsrätten som avslagit överklagan, Resultatet av upphandlingen är dock sekretessbelagd för att hindra att uppgifter om skyddade boende sprids, vilket skulle försvåra leverantörens möjligheter att säkra nödvändigt skydd.

För att myndighetsutövande socialtjänst skall uppmärksamma eventuellt behov av särskild hbtqi-kompetens, så kommer SPINK i sina enkätunderlag ha med frågan om det vid placeringen.

Åtgärd i planen:

Inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till hbtq-personer

Ansvar för genomförande: Socialnämnd Centrum

När det gäller samtalsmottagningar och kunskapsstöd har förvaltningen sedan hbtq-planen kom fått nya och utökade uppdrag inom områdena brottsutsatthet och relationsvåld., Regionalt stödcentrum Heder och utökat uppdrag kring Stödcentrum för alla brottsutsatta, människohandel och prostitution är exempel på detta. Med varje delfråga följer ett antal styrdokument och kunskapsunderlag som de olika teamen har specialkunskap om. Det är nödvändigt att vi arbetar aktivt med att nå alla målgrupper med denna kunskap oavsett ålder, kön, sexuell läggning, etnicitet, funktionshinder. Vi vet att vissa av dessa grupper dessutom är extra utsatta för brott och relationsvåld. Regionalt stödcentrum heder har särskilt inskrivet i sitt uppdrag att man skall särskild kompetens och kunskap om hbtq-personer och personer. Stödcentrum för brottsutsatta har ett nära samarbete med polisen som förmedlar kontakt när man möter i brottsutredningar personer utsatta för brott.

För närvarande pågår också en översyn av uppdrag och organisation som särskilt gäller KCK och KCM samtalsmottagningar, men också berör andra enheter som möter relationsvåld. Syftet med översynen är att skapa en större helhetssyn i frågan, fokusera berörda barns rättigheter och behov, samt säkra att verksamheten uppfattas som tillgänglig för alla i målgruppen oavsett vilket kön man definierar sig som.

För att nå ut bredare med vilket stöd man kan få på våra olika mottagningar, behöver vi nå medarbetare som möter befolkningen i sina kärnuppdrag, inom exempelvis skola, vård och omsorg, samt socialtjänst. Detta gör vi genom att delta i informationssatsningar, utbildningsinsatser, konsulterande stöd och genom de nätverk som finns inom staden för samverkan mellan förvaltningar, bolag och andra myndigheter.

Vi behöver också nå ut med information direkt till medborgare, detta gör vi genom kampanjer i samarbete med Länsstyrelsen, på våra hemsidor och social media och genom dialog och samarbete med idéburna organisationer. Vi har under året särskilt satsat på att ta fram digitala stöd för informations- och kunskapsspridning. Ett material kring prostitution och människohandel är klart och ett material kring hederproblematik är under arbete. För att sprida information om våld i nära relationer har staden sedan länge årliga kampanjer med både offentliga och interna kunskapsseminarier som syftar till att sätta fokus på problemet.

Utifrån lagstiftning och befintliga planer inom våld i nära relationer har samtliga samtalsmottagningar haft särskilt fokus på att höja kunskapen kring hbtqi för att bättre bemöta och nå ut målgruppen. Samtliga verksamheter har hbtq-certifieras, vilket är ett arbete som behöver uppdateras fortlöpande. Dock har avdelningen i jämförelse med övrig socialtjänst låg personalomsättning och kan på så sätt bevara både kunskap och erfarenheter över tid. Andra aktiviteter som syftar till nå ut och få kunskap om målgruppens behov är med deltagande i hbtq-nätverket och separata möten med exempelvis Regnbågens hus och GIA (Gays in Angered), samt informationsspridning via RFSL och Homan.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att om socialtjänsten skall kunna erbjuda en likvärdig, effektiv socialtjänst med fokus på tidiga insatser behöver hbtqi-personer ha tillgång till samma specialiserade stöd som andra målgrupper. Antalet medarbetare som idag ingår i de stadenövergripande mottagningarna är få, oftast 2-5 medarbetare som skall erbjuda stöd till alla Göteborgare. Skulle dessa små mottagningar delas upp i undergrupper för att varje särskilt sårbar grupp skulle vi inte kunna bibehålla kvalitet, kompetens och tillgänglighet.

Nuvarande mottagningar har hög kompetens kring hbtqi-frågor och i Regionalt stödcentrum Heders fall även ett specifikt uppdrag kring detta. Vill man ytterligare förstärka arbetet på liknande sätt inom de verksamheter som arbetar med våld i nära relationer är förvaltningens förslag att i så fall komplettera nuvarande resurser inom relationsvårdsenheterna (9 tjänster) med ytterligare 2-3 tjänster riktade för att särskilt stärka kompetensen inom hbtqi-området. Förvaltningen bedömer dock att resursen bör vara en del av den samlade verksamheten inom relationsvåld för att stärka samarbetet med andra närliggande verksamheter och myndigheter och bibehålla kompetens inom sakområdet.

Speciella mottagningar och boenden kan innebära ökad kompetens gällande hbtqi-frågor men kommer inte kunna upprätthålla hög kompetens kring alla de frågor som är socialtjänstens område. Utifrån lagstiftningen kommer en öppen jourmottagning inte heller kunna erbjuda den omfattning av stöd som det kan finnas behov av.

Inom alla socialtjänstens områden, inte bara relationsvåld, är det av vikt att olika gruppers särskilda behov synliggörs, missbruksområdet, föräldrastöd, funktionsstödsområdet och äldreomsorg är sådana exempel. Råd och stöd kan i viss omfattning erbjudas direkt till enskilda, men omfattande behov av stöd som exempelvis jourboende, måste enligt nuvarande lagstiftning biståndsbedömdas. Detta gör att behoven måste synliggöras av myndighetsutövande socialtjänst om riktade insatserna skall nå målgruppen.

Den rapport som gjorts för att undersöka hbtqi-personers upplevelse visar att utmaningen inte i första hand är kompetensen på specialiserade mottagningar, där man ofta känner sig väl bemött. Utmaning är att i den breda verksamheten inom skola, sjukvård och socialtjänst nå ut med den kunskap och de förhållningssätt som behövs för att möta upp målgruppen utifrån deras behov.

Jämfört med den samlade socialtjänsten i Göteborg är de stadengemensamma samtalsmottagningarna dock en mycket liten del av de stöd och insatser som behövs för att tillgodose behoven inom området relationsvåld och brottsutsatthet. Socialtjänsten inom de fyra stadsområdena har på olika sätt organiserat sig för att i specialiserade enheter eller team erbjuda stöd till personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterad problematik, för att tillgodose behov som är mer omfattande.

En ytterligare åtgärd som brukar vara verksam när det gäller att nå ut till målgrupper som inte själva tycks söka sig till socialtjänsten, är ett nära samarbete med idéburna organisationer. Socialtjänsten är en myndighet även om insatserna är frivilliga och trots ambitionen att nå ut med råd, stöd och service är hög, så finns det grupper som tvekar att söka kontakt då man vill undvika myndigheter. Man kan exempelvis vara orolig för socialtjänstens anmälningsskyldighet om det finns berörda barn. I de fall tveksamheten

grundar sig i okunskap eller bristande tillit så kan idéburna organisationer vara den brygga man behöver för att våga söka hjälp. I vissa fall är idéburna organisationer också de som erbjuder det bästa stödet. I detta är föreningsstöd och IOP (idéburet offentligt partnerskap) ett sätt för kommunen att stötta föreningarnas verksamhet.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör